

د حقونو ماجرا: اسلام او بنځه

(يوه تنقيدي كتنه)

ليکوال: رحمت شاه فواز

(۱) سرېزه:

په اړه وعظونه کوي. د سرچينې پر سر دغه بنسټيز اختلاف، د دې سبب شوی، چې د دواړو لوريو ترمنځ يو واحد بستر ته لاره نه هوارېږي او دغه رېبه د هوارېدو پر ځای ورځ تر بلې پسې زور نيسي.

په دې ټوله زمينه (context) کې ډېر د افسوس ځای دا دی، چې په دغه برخه کې د بصيرت او قلم څښتنان پټه خوله پاتې دي او د دې زپورتيا (او هڅه) نه کوي، چې د دغه موضوع تل ته ورشي او دواړه لوري د استدلال او بنسټ-سپړنې له لارې ډاډه کړي او خپلو تېروتنو ته يې متوجه کړي.

د دې چوپتيا يو لوی لامل، له دې موضوع سره ژور ټولنيز حساسيت هم کېدلی شي.

د حق مفهوم: د حق د تعريف او پېژندنې له گڼو لارو څخه يوه اسانه يې دا ده، چې وگورو، دغه کلمه مور په خپلو ورځنيو خبرو اترو کې په کومه معنا استعمالوو. د دغو خبرو په تجزيه مور د حق په اړه يوه واضح تصور او مفهوم ته رسېدلی شو. دا چې پر حق تيوريکي او نظري به شته، پر د حق په رښتني بېکټر کل سره هم اړه پرېږدو نو ښه ياد شوي پرېکټيکل ميتود نه استفاده کوو.

مور په خپلو عادي خبرو کې وايو چې، «دا زما حق دی.» د ارواپوهنې له مخې، ماشوم د خپل ژوند په لومړنۍ دوره کې ځانغوښتونکی وي او «دا زما دی» ترې ډېر اورېدل کېږي. ماشوم په دغه دوره کې حق نه پېژني، خو آيا يو څه د ځان گڼل د خپل حق غوښتنې غږ نه دی؟ د ماشوم خبره له هغه شي سره د عاطفي تړاو (يا ممکن د حسد) په بنياد شوې وي،

حق څه شی دی؟ د حق سرچينه څه ده؟ حق د چا له لوري چاته ورکول کېږي؟ دا خبره څه معنا لري، چې دا زما يا ستا حق دی؟ د حق سرچينه څه شی ده؟ په ټولنه کې د حق په اړه دود شوی نظر تر کومه بريده سم دی؟ آيا دين د حقونو سرچينه کېدلی شي؟ آيا د يو چا يا يو څه پر حق باندې بل څوک واک او تسلط درلودلی شي؟

په دغه لنډه ليکنه کې په همدې پورتنیو پوښتنو خبرې شوې. د پخوا برخلاف، په يوويشتمه پېړۍ کې د حقونو پر سر شخړو او احتجاجونو ډېر زيات زور نيولی. که يوې خوا ته په لويديځه نړۍ کې د بنځو له لوري د کار او مقام مساوي حقونو لپاره غږ پورته کېږي، نو ورسره د همجنسبازانو او نورو جنسونو له لوري هم وخت په وخت لاريونونه کېږي او په ډېر ټينگار سره يې د خپلو حقونو د غوښتلو نعرې لورېږي. د حقونو غوښتلو ماجرا اوسمهال اسلامي هېوادونه هم ښکېل کړي او د دغو سيمو بانفوذه طبقې يې اندېښمنې کړې دي. په اسلامي هېوادونو کې د حقونو له کار وړتيا سره اړه ډېره پراخه ده او په ځان کې د زياتو لويو بنځو له امله حجاب پر سر ناندري، د خپل بدن په تړاو د تصميم واک او دا ډول گڼ نور اړخونه را نغاړي.

د لويديځو هېوادونو بالعکس، په اسلامي هېوادونو کې يوه لويه لانجه د حقونو د سرچينې په اړه ده. هغه طبقه چې ځان مظلوم او خپل حقونه خورل شوي ويني، د حقونو لپاره په يوه سرچينه زور ورکوي، خو په مقابل کې يې په بانفوذه طبقې سرېره، حاکم مذهبي فکر او منلی تصور د يوې بلې سرچينې

د حق تيوريکي او نظري بحث راته وايي، چې حقونه په دوه ډوله دي:

يو طبيعي حقونه دي، مثلاً د ژوند حق؛ دغه حق يوه ژوندي موجود ته د فطرت له خوا ورکول شوی. د دې برعکس، مور قانوني (حقوقی) حقونه لرو، چې هغه د قوانينو او حقوقي سيستم له لوري راكول کېږي، لکه د رايې اچونې حق. په دې دواړو ډولونو کې بيا هم وینو، چې حق «راکول کېږي»، يعنې زموږ خپله شتمني نه ده، بلکې «مستعار» شوی دی، چې يو وخت رانه اخيستل کېدلی شي.

په دې ځای کې مهمه او زموږ په بحث پورې اړوند پوښتنه دا ده، چې څوک (يا څه) مور ته حقونه راکوي او څوک دا «اجازه او واک» لري، چې بېرته يې رانه واخلي؟

د دې پوښتنې د ځواب لپاره بايد د حقونو په سرچينو وغږېږو.

الف) تاريخي بستر

حقونه د لومړني انسان له پيدايښت سره هم مهاله نه دي رامنځته شوي، بلکې د تاريخ په بستر کې منل شوي او چې بشري تاريخ را مطالعه کوو، نو ورسره د حقونو تدریجي منځته راتگ هم پکې احساسولی شو. د حق مسئله هغه وخت را پورته کېږي، چې کله مور «يو کار» يا «يو څه» پخپل زيان يا گټه وینو. په دې ځای کې به يوه مثال ته تم شو. له احمد سره يو بوتل اوبه دي. احمد چې اوبه څښي، تنده يې ماتېږي او په دې ډول گټه ورته رسوي، نو احمد اوبه د ځان حق گڼي. دې ته له يوه بله اړخه هم گورو، محمود د احمد پر اوبو برید کوي. د دغه برید په نتيجه کې احمد ته زيان رسېږي، نو له همدې امله احمد تل د خپل بوتل په تړاو وايي، چې «دا زما حق دی.»

داسې نه ده، چې د يوه کار يا يوه شي تصور چې رامنځته شوی، نو ورسره د هغه کار يا شي حق هم منل شوی دی. د

خو حق په عاطفه پورې تعلق نه لري، بلکې يوازې يو عاقل موجود د «حق» غوښتنه کولی شي.

مور چې وايو، «دا زما حق دی»؛ نو د دې خبرې معنا دا ده، چې مور د يوه کار د کولو يا له يوه شي څخه د استفادې اجازه او واک په لاس کې لرو. د دې په مقابل کې چې مور وايو، «دا د هغه حق دی»؛ نو له دې خبرې زموږ موخه دا وي، چې زه بايد هغه ته د يو څه د کولو يا له يو شي څخه د گټې اخيستې اجازه ورکړم او د هغه واک ته غاړه کېږدم.

د حق په هکله زموږ د ورځنيو خبرو يوه بله بېلگه دا ده چې، «زموږ حقونه خوړل شوي دي.» د دې خبرې عمومي معنا دا ده، چې مور ته اجازه نه ده را کول شوې يا زموږ واک ترورل شوی دی.

مور په خپلو خبرو کې دا هم وايو، چې «ستا حق هېڅ څوک هم نه شي خوړلی.» په دې ځای کې مور د حق څښتن ته يو داسې څه منسوب کوو، چې هغه «يو څه» د ده د حقونود خوړل کېدو مخه نيسي.

خو کله چې مور په خپله ورځنۍ محاوره کې دا خبره اورو چې، «حق ورکول کېږي نه، بلکې اخيستل کېږي.» نو په دې ځای کې داسې برېښي، چې د حق د ترلاسي جگړه بايد پخپله د حق څښتن (مستحق/right-holder) وکړي او هغه «يو څه» بل څه نه دي، بلکې پخپله هغه مستحق شخص (واحد/entity) ده.

له پورتنې بحث او تحليل څخه يو واقعيت پوره روښانه کېږي، چې د حق سرچينه له انسان څخه بهر ده، ځکه مور چې اجازه غواړو، يا دا منو چې حق خوړل کېدلی هم شي او يا د حق د ترلاسي لپاره جگړې ته لاس اچولی شو، نو دا په دې معنا ده، چې د حق سرچينه «مقابل لوری» يا «بل» ده.

کېدلی؛ د بېلگې په ډول، یوه اخلاقي تیوري، سیاسي فلسفه، انفرادي تفکر، الهامي او غیرالهامي ادیان، مذهبي ارشادات او داسې نور د یوه حق مثبت او منفي یا بڼه او بد اړخونه روښانه کولی شي، خو د حقونو په لیست کې کمونه یا زیاتونه نه شي کولی.

د دې یو لوی لامل دا دی، چې د حق د تسلیمولو پر مهال دا نه کتل کېږي، چې دغه حق له یوې اخلاقي تیوري یا اخلاقیاتو سره همغږي/تکر لري او که نه، بلکې حق د گټې او زیان په معیار منل کېږي.

که محمود له تندې مري، نو ممکن اخلاقي تیوري راته ووايي، چې احمد باید خپلې اوبه محمود ته ورکړي، خو د حقونو فلسفه راته وایي، چې دا پرېکړه په بشپړ ډول د احمد په واک کې ده، چې خپلې اوبه محمود ته ورکوي او که نه.

د اسلام مفهوم: په دغه لیکنه کې له اسلام څخه زموږ مطلب، قرآن کریم او سنت دی. قرآن کریم، د الله تعالی اخري کتاب دی، چې په خپل پیغمبر حضرت محمد ص یې نازل کړی. سنت له آدم څخه تر محمد ص او بیا د تر نن ورځې مسلمانانو پورې د تواتر په ډول را نقل شوی شریعت دی.

له قرآن او سنت پرته، اجماع او قیاس په دین باندې د پوهېدو لپاره له گڼو لارو څخه دوه لارې دي، چې په دې ځای کې د اړتیا په صورت کې ممکن له اجماع او قیاس څخه یوازې د پوهاوي وړ آلې په ډول استفاده وشي.

د بنځې مفهوم: بنځه یو ازاد او خپلواک مخلوق دی، چې فطرت له خپلو خصوصیاتو او ځانگړنو سره خلق کړی. د خپلو گڼو مشترکو ځانگړنو له مخې، بنځه د بشري نوعې یو ډول یا بڼه ده او د گڼو جنسونو په ډله کې د نارینه د جنس ضد یا مقابل جنس ده او د نارینه په څېر، له نورو جنسونو سره یو شمېر مشابهتونه او اختلافات لري. د تېرې جملې یوه

«رایې اچونې» تصور ممکن د انسان له وجدان، فردي تعقل، ټولنیز تعقل او یا د تاریخ په بستر کې رامنځته شوی وي، خو د رایې اچونې «حق» د دې تصور له رامنځته کېدو سره هم مهاله نه دی منل شوی، بلکې په وروسته وختونو کې دې ته غاړه ایښودل شوې، چې «رایه اچونه» د ټولنې د یوه فرد سالم حق دی.

ب) نړیوال کنوانسیونونه:

د بشر یو شمېر حقونه، د تاریخي بستر په اوږدو کې، په نړیوالو کنوانسیونونو او نړیوالو تعهدلیکونو او قراردادونو کې منظور شوي دي. هر انسان ازاد خلق شوی دی، هېڅ څوک د چا غلام نه دی. په دې اساس، انسان په خپلو کړنو کې هم ازاد دی او ممکن د همدې ازادۍ له مخې، انسان له نن نه زرگونه کاله پخوا په دې پوه شوی وي، چې د بیان ازادې د ده/دې په گټه یا زیان ده او په دې اساس، یو حق یې دی. خو د یوه بشري حق په حیث، د بیان ازادۍ د حق منل کېدو تاریخ ډېر زوړ نه دی.

ج) نړیوال دود او دستور:

یو شمېر بشري حقونه چې یو وخت یې د نړیوالو ټولنیزو دودونو او دستورونو بڼه درلودله، نن ورځ په نړۍ کې د سالمو حقونو په توگه منل شوي دي. په دغه سرچینه کې د یوې ټولنې ملي دود، دستور، کلتور او فرهنگ هم راتللی شي؛ او په یوه ټولنه کې یو دود، یا د یوه دود یوه اطلاقي برخه د حق په ډول منل کېدلی شي. له دغه اړخه که وگورو، نو پخپله یو ملي دود او دستور د یوې ټولنې لپاره او بالمقابل یو نړیوال دود او دستور د نړۍ لپاره د یوه حق حیثیت لرلی شي، ځکه هر دود ټولنې یا نړۍ ته گټه او یا زیان رسوي.

له پورتنیو دريو سرچینو پرته، هر هغه څه چې پر بشري حقونو غږېږي، هغه یوازې د یوه حق د روښانوونکي او واضحوونکي حیثیت درلودلی شي، خو د حق سرچینه نه شي

شو، چې د تاویلاتو او تعبیراتو په مټ یې یو آیت یا د حدیث یوه برخه په داسې ډول تاو کړې او مروړلې وي، چې عام لوستونکی د لیکوال استعداد ته گوته په غاښ پاتې وي.

د موضوع له حقیقت او واقعیت څخه ناخبره دغه علماء هېڅ کله د دې موضوع په اساس او بنسټ پسې سر نه گرځوي، بلکې هغه څه چې مخې ته یې پراته وي او له اسلافو ور پاتې وي، هماغه په یوه نوې بڼه او نوي رنگ کې تر خپلو تنبلو لوستونکو پورې رسوي او په بدل کې یې د شهرت، نوم او پیسو په بڼه امتیازات ترلاسه کوي.

خو که د دغو علماوو لیکنو ته یوه حقیقت پسندانه کتنه وشي، نو د څیرک لوستونکي لپاره د وخت له ضیاع او په ځینو مقاماتو کې د خدا وړ خبرو پرته بل هېڅ هم نه لري.

قرآن کریم هېڅ کله دا ادعا نه ده کړې، چې انسان ته یې پلانکی او پلانکی حق ورکړی دی او یا یې یو حق نه دی ورکړی؛ بلکې دا یوازې د همدې علماوو تاویلات دي، چې د عامو لوستونکو اذهان یې په زهر و لړلي دي. د قرآن کریم ویناوال، الله تبارک و تعالی، له دې ډېر سپېڅلی او لوړ دی، چې هغه څه چې په نړۍ کې تر مخ لا منل شوي او یا به په راتلونکي کې ومنل شي، د هغو په هکله لارښوونې وکړي.

د دغو علماوو د کاذبو تاویلاتو له کبله نن ورځ اسلامي ټولني له دوو اړخونو له ناگزیره تباهی سره مخ دي، چې باید مخه یې ونیول شي:

لومړی، د تعریف شویو حقونو د تعریفونې تباهی:

دغو علماوو له قرآن کریم څخه د حقونو د استنباط لپاره یو داسې میتود کارولی دی، چې د هغه حتمي پایله دا راوځي، چې د حقونو نورې ټولې سرچینې باطلې دي او یوازینی سرچینه یې د دوی تاویل او تفسیر دی. د دغه تاویل او تفسیر په نتیجه کې که ښځو ته حقونه ورکول کېږي او که بېرته ترې

بله پایله دا هم ده، چې ښځه د بشر د گڼو جنسونو په منځ کې یو جنس دی.

ښځه د بشري نسل د تکثیر طبعي او فطرتي وسیله ده، چې په دغه برخه کې نارینه هم د یوې وسیلې رول لري. د بشري نسل د تکثیر لپاره له گڼو لارو استفاده کېدلی شي، خو ښځه یې طبعي وسیله ده او بله دا چې د نارینه له شتون پرته ښځه په یوازې ځان دا کار نه شي کولی.

۲) د ښځو حقونه

«د حق مفهوم» تر عنوان لاندې بحث کې مور دې نتیجې ته ورسېدلو، چې د حقونو سرچینې درې دي؛ تاریخي بستر، نړیوال کنوانسیونونه او نړیوال دود او دستور. په دې اساس، د بشري نوعې د هر جنس حقونه به هم له همدې درې ادرسونو ټاکل کېږي او د حق ورکونې، غوښتنې او ترورنې یوازیني ادرسونه همدا درې دي؛ په دې معنا چې که ښځې ته حق ورکول کېږي، نو له همدې درې ادرسونو به ورکول کېږي، که ترې اخیستل کېږي، نو یوازې یاد درې ادرسونه یې ترې اخیستلی شي او که یې ښځه غوښتنه کوي، نو باید همدې درې ادرسونو ته مراجعه وکړي.

د دې ترڅنګ، مور په خپل بحث کې دا هم وویل، چې له یادو درې سرچینو پرته، بله هره اخلاقي تیوري، سیاسي فلسفه، الهامي او غیرالهامي ادیان او داسې نور یوازې د حقونو د تفسیر او تبیین په توګه رول لوبولی شي. له بده مرغه، د اسلامي هېوادونو یوه لویه بدمرغي دا ده، چې په هغو کې اسلام یا مذهبي فکر هم د حقونو سرچینه گڼل کېږي او د هر دوهم عالم له خولې دا خبره اورېدل کېږي، چې اسلام ښځو ته پلانکی او پلانکی حق ورکړی. دغه راز، یو لوی شمېر دیني علماوو خپل گرانیه وخت په دې ضایع کړی، چې د اسلام په مصادر و کې د ښځو حقونه ثابت کړي. د دغو علماوو په دغو پندو کتابونو کې یوازینی استعداد دا لیدلی

له بل لوري د تحقيق او څېړنې له ميتودونو سره يې د نابلديا
ښکارندويي هم کوي.

بل خوا، تر پيغمبر کېدو له مخه پخپله نبي کریم ص هم د
يوې ښځې کارمند وو او رئيسه يې ښځه وه؛ نو دا څنگه
امکان لري، چې له بعثت وروسته دې نبي کریم ص، حضرت
خديجه رض ته ووايي، چې اوس دې چې اسلام قبول کړ،
نو د تجارت حق دې هم ومونده؟ آيا دا ډول خبرې د خدا
وړ او د نبي کریم ص په نبوت پسې د ملنډو په معنا نه دي؟
(العياذ بالله)

دويم، د نويو حقونو لپاره د نه گنجائش تباهي:

هغه حقونه، چې د تاويلاتو او منطق په زور له قرآن کریم
څخه استنباط شي، د دغو علماوو لپاره يوازې هماغه حقونه د
مسلمو او ثابتو حقونو حيثيت لري. خو په نړۍ کې چې ورځ
تر بلې نوي حقونه منل کېږي، د هغو پر مخ يې خپلې دروازې
په بشپړ ډول تړلې دي، چې له هغې ډلې څخه د ښځينه او
نارينه جنس ترڅنگ، د نرښځي (bisexual)، نارينه همجنس
باز (gay)، ښځينه همجنس باز (lesbian) او جنس - بدل
(transgender) جنسونه د يوه طبيعي واقعيت په توگه منل
ښودلی شو.

اسلام بې له شکه د همجنس بازي خلاف دی او د دغو
جنسونو ترمنځ جنسي روابط ناروا او حرام دي، خو د ټولني د
يوه واقعيت په توگه منل يې د اسلام د رښتيني روح يوه
غوښتنه ده. د دغو جنسونو د نه منل کېدو يو لوی سبب د
دوی ترمنځ د جنسي اړيکو حراموالي دی، خو هغسې چې د
ښځينه او نارينه جنسونو ترمنځ د يو شمېر جنسي-روابطو د
مخنيوي لپاره لارې چارې په نظر کې نيول شوې، په همدې
ډول د دغو جنسونو روابطو ته هم يو مشروع چوکاټ او لاره
جوړېدلې شي.

اخيستل کېږي، نو ښځې يې بايد په پټه خوله ومني او خپل
غږ بايد پورته نه کړي. دغه علماء چې د ښځو لپاره کوم
حقونه له قرآن څخه استنباطوي، د هغو ليست اوږد دی، خو
مور به يې يوازې پر يو څو ډولونو خبرې وکړو. د بېلگې په
ډول، دوی وايي، چې اسلام ښځو ته د واده حق ورکړی او
په مقابل کې يې نارينه ته د دې حق ورکړی، چې د ښځې د
ولي يا سرپرست په توگه د هغې د واده بشپړ تصميم په خپل
لاس کې واخلي. حال دا چې، د واده حق تر اسلام مخکې
هم ښځو درلوده. اسلام يوازې د واده لپاره يوه لاره وړاندیز
کړې او د حقونو خبره يې په هېڅ مقام کې نه ده مطرح کړې.

په دغه ليست کې يو بل عنوان په ميراث کې د ښځو حق دی.
د تاريخ يو عادي زده کوونکی هم پوهېږي، چې په ميراث
کې د ښځو د حق تصور په هره ټولنه او هر تمدن کې پالل
شوی. د اسلام يوه لويه ښېگڼه دا ده، چې د ميراث د وېش
لپاره يې يو نوی ميتود بيان کړ. د دې هېڅ کله دا معنا نه ده،
چې اسلام ښځو ته په ميراث کې حق ورکړ، بلکې يو منل
شوی حق يې روښانه او عملي کړ.

دغو علماوو په اسلام کې د ښځو د زدکړو او کار حق هم په
ډېر زړه نا زړه ډول په خپلو کتابونو کې بيان کړی؛ د دې لامل
دا دی، چې په قرآن کریم کې د ښځو د تعليم په هکله اصلاً
هېڅ يادونه نه ده شوې او د حيرانتيا ځای نه دی، چې د نارينه
وو د تعليم يادونه هم نه ده پکې شوې. د دې لامل دا دی،
چې تعليم او زدکړه د انسان يو داسې حق دی، چې د يوه
الهامي کتاب يادونې ته اړتيا نه لري او الله تعالی، چې عالم او
حاکم ذات دی، دغه ټکی له همدې امله نه يادوي. د اسلام
تر راتگ له مخه لا، د ښځو او نارينه وو لپاره د تعليم، زدکړو
او کار حق منل شوی وو. خو که دغه علماء د قرآن کریم د
تاويل او تفسير پر مهال، يوازې د هغه مهال عربي ټولنه په نظر
کې نيسي، نو دا که له يوې خوا د دوی تنگ نظري ښيي؛ نو

یوه نوي چیلنج ته غاړه ورکول او یوې ستونزې ته حل لاره لټول علمي، عملي او عقلايي روشونه دي.

LGBT (د یادو څلورو جنسونو لنډیز) یو داسې توپان دی، چې که پر وخت یې مخه ونه نیول شوه، نو ټوله ټولنه ورسره له منځه وړلی شي.

له دغه ډول نړیوالو واقعیتونو سترگې پټول، یا په زوره خپل او یا له یوې مخې انکار ترې کول یو درد هم نه دوا کوي، بلکې

(۳) پایله:

بشري حقونه د تاریخ په بستر، نړیوالو کنوانسیونونو او نړیوالو او ملي دودونو او دستورونو کې تعریفېږي. یوه اخلاقي تیوري، سیاسي فلسفه، سیاسي نظام، فردي تفکر، الهامي او غیر الهامي ادیان، ډله ییز تأویل او تفسیر د حقونو سرچینه نه شي کېدلی. د دې ترڅنګ، هغه څه چې د بشري حقونو په توګه منل شوي، پر هغو هېڅ فرد، ډله یا بله معنوي اتارتي واک او صلاحیت نه لري، بلکې دغه قوانین چې له کوم ځایه تعریف شوي دي، د مسخه کولو واک او اجازه یې هم یوازې هماغه ادرسونه لري.

د بنځو کوم حقونه چې نن ورځ د اسلام پر مصادر و باندې د تکیې له مخې استنباط کېږي، په اصل کې د یو ډله جاهلو علماوو خپل ځاني تأویلات او تفسیرات دي، چې د اسلام له مصادر و سره هېڅ اړخ نه لګوي. د دغو تأویلاتو دوه تباه کونکي نتایج دا دي، چې تعریف شوي حقونه له سره تعریفېږي، چې په دې ډول د هغو حقونو تاریخ، سرچینه او واک مسخه کېږي او د دغو حقونو واک یوې ډلې یا فرد ته په لاس کې ورځي، چې بیا به هره بنځه یوازې د تأویلاتو او تفسیراتو په زنجیرونو کې بندي وي. دوهمه تباهي یې دا ده، چې نویو حقونو ته ځای نه پاتې کېږي، چې په دې ډول له یوه اړخه له نړۍ سره زموږ اړیکه د تضاد په تار کې ښکېلېږي او له بله اړخه د یو لوی شمېر انسانانو حقونه تر پښو لاندې کېږي.

د لیکنې په پای کې د LGBT جنسونو په اړه خبره وشوه، چې دغه ډله باید د ټولني او طبیعت د یوه واقعیت په توګه ومنل شي او د هغوی روا حقونو ته دې نظام او ټولنه هلې ځلې وکړي. هغسې چې د نارینه او ښځینه جنس ترمنځ یو شمېر کرني ناروا گڼل شوي او د مخنیوي لپاره یې ډول، ډول لارې چارې طرحه شوي، په همدې ډول د LGBT لپاره هم پر یوه چوکاټ او سیستم کار کېدلی شي.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**